

TIPPEK A KÖLTÉSI IDŐSZAK TÚLÉLÉSÉRE,

AVAGY

Ó NE, MÁR MEGINT ITT A TAVASZ??

Írta Jeannine Miesle

Tavas van! A hormonok beindulnak—a madarak kiabál, csíp és úgy viselkedik, mint valami démon. Mit tudsz tenni? Az Anyatermészettel harcolunk itt, és az a helyzet, hogy általában ő nyer. Orvosi szempontból persze ott van a Lupron injekció, ami bizony van, hogy nem működik, Deslorelin implantátumok, amik vagy működnek vagy nem, és ha a madár folyamatosan tojást rak, még a salpingohisztrektómia is szóba jöhet. Ezzel a műtéti eljárással a petevezeték alsó része, a méh kerül eltávolításra, szimplán abból az indokból, hogy a sebész nem tud feljebb biztonságosan dolgozni. Mivel a petefészek (madaraknak csak egy van) továbbra is a helyén van, a szervezete továbbra is termelni fogja a hormonokat, így a hormonális viselkedés és az azzal járó problémák folytatódnak. Az egyik nimfámnak szüksége volt erre a műtetre négy évvel ezelőtt, még mindig mutat párzási viselkedést, a párja pedig továbbra is kergeti. Udvarolnak, hívják egymást, párzanak is, keresik a megfelelő fészeknek való helyet. Szerencsére (mindünk szerencséjére) csak egyetlen hím figyel fel rá. Minden amit tehetek, hogy a tojót visszateszem a kalitkába, hogy megnyugodjanak mindketten.

Néhány tojó ilyenkor elkezd tojásokat rakni, ehhez pedig nincs szükség hím madárra. Ha viszont a tojások nincsenek megtermékenyítve, mi a teendő? Ott kell hagyni őket? El kell venni? Az én állatorvosom ajánlása, hogy hagyjuk a tojásokat ott legalább 2 hétig; ha előbb látná meg, hogy nincsenek meg, újabb fészekajljat kezdene rakni, ami kisebb madaraknál 4-5 tojást jelent. (A nagyok sokszor kevesebbet, 1-2 tojást raknak.) Szóval ha elveszük a tojásokat, a madár pótolni fogja őket, ezzel veszélybe sodorva egészségét, akár az életét is. Ellenben ha már befejezte a tojásrakást, és nem foglalkozik velük, ajánlott elvenni már pár nap után a tojásokat. Legtöbbször egyszerűen ráunnak a dologra, mivel nem kel ki egyetlen fióka sem. Ha a tojások megsérültek, lehet venni hamis tojásokat, amik pontosan akkorák, és úgy néznek ki, mintha igaziak lenének. Bizonyosodjunk meg róla, hogy madaraunknak megfelelő méretű hamis tojást szerzünk be, máskülönben figyelmen kívül hagyhatja. Ismerek olyat, aki csirke tojásokat rakott a nimfája kalitkájába, a madár persze nem foglalkozott velük, és folytatta a tojások rakását.

Jobb félni, mint megijedni, tartja a mondás. Van néhány dolog, amit a tulajdonosok megtehetnek annak érdekében, hogy a hormonokat kordában tartsák, de ezeket már akkor meg kell tenni, mikor az első apró jelét látjuk hormonális viselkedésnek. A hormonszint gyorsan növekszik, így az ezzel járó viselkedés is hamar felerősödik. Amely madarak stabil környezettel rendelkeznek, azoknál az év bármely szakaszára eltolódhat a költési időszak. A tavasz és az ősz a tipikus időszakok, de a madarak bármikor hormonálissá válhatnak.

Bizonyos körülmények a madárban elindíthatják a költési folyamatot, ezzel a fészek készítését, a párkeresést és tojások rakását is. Ezeket a kiváltó okokat megszüntetve, és a napirendet megváltoztatva mérsékelhetjük a hormonális viselkedést:

- Gyakrabban változtassuk a kalitka elrendezését. Magának a kalitkának a helyét is változtassuk, tegyük át másik szobába, vigyük távolabb a párjától, cseréljük ki az

ülőrudakat, játékokat, tálakat, vegyük el a búvóhelyeket – mindent, amitől abszolút biztonságban érzik magukat. Változtassunk meg mindent; nem fognak tojásokat rakni, ha a környezetüket nem ismerik, és nem érzik biztonságban magukat benne.

- Előfordulhat, hogy a két madarat külön kell elhelyezni, akár külön szobákban; van, hogy a hímek hívóhangja annyira intenzívvé válik, hogy még a többi madarat is buzdítja erre a viselkedésre, és a többi tojó hormonszintje is megnövekszik. A tojók egy sarokba hátrálva felemeli farktollait, lábaival stabilan támasztja magát, és ziháló hangot ad ki. Ezt a viselkedést azonnal zavarjuk meg, máskülönben nemsokára tojásokat is láthatunk. Volt, hogy a hímeket az emeletre kellett vinnem, minden egyes ajtót be kellett csuknom és rádiót kapcsolnom, de mindennek ellenére is hallották egymást!
- A napfényes órák számát csökkentjük napi 8-ra, ennek legegyszerűbb módja a napi rutin változtatása. 8-kor ébredés, délután 2-3 óra körül egy kis szundítás, este 7-kor pedig irány aludni. Működik. A fény az egyik legnagyobb okuk a hormonális változásra, ez irányítja a cirkadián ritmusukat. A kalitkát takarjuk le, sötétítsük be a szobát, kapcsoljunk halk, kellemes zenét számukra alváshoz, és semmiképp se zavarjuk meg őket. Én még a telefont is kikapcsolom ilyenkor körülötte.
- Kevesebb és rövidebb ideig tartó fürdetések. A tavaszi eső érzése is kiváltó ok lehet. Számukra ez azt jelenti, hogy hamarosan több élelelmhez jutnak majd, ami pedig kedvező fiókák neveléséhez.
- Mindent rakjunk el, ami fészkek alapanyag lehet. Papírtörülők és újságpapírok nagyszerűek erre a célra – azon kaphatjuk őket, hogy szépen feldarabolják és összegyűjtik ezeket egy sarokban. Ha rácsos a kalitka alja, erre az időre tanácsos a rács alá helyezni a papírokat. Ha ennek ellenére is a kalitka alján tölti az idejét, vegyük ki a kalitkából többször, és próbáljuk meg elvonni a figyelmét minderről.
- Törölközőket és textíliákat is pakoljuk el. Ne engedjük azokat rágcsálni, széttepheti, lenyelheti, fészket készíthet belőle, vagy árthat magának vele. Ez a rágcsálás normális viselkedés fészkek építésekor. Ha lenyelik ezeket az anyagokat, a begy működése leállhat, bakteriális fertőzések alakulhatnak ki.
- Kevesebb lágyeleséget adjunk, különösen a rántottát és más pürészerű ételeket kerüljük. Ezeket a táplálékféléket keresik ahhoz, hogy a piciket etessék.
- Foglalkozzunk többet velük. Engedjük többet szabadon a lakásban repkedni. Labdázunk velük. Adjunk nekik új játékokat, kalitkán kívül és belül, és gyakran változtassuk őket. Szép időben vigyük ki sétálni madarunkat. Ez lefoglalja őket, és megzavarja az év ezen szakaszában a viselkedésüket.
- Biztosítsunk elegendő fa játékot, amit tönkre tehetnek. Kisebbeknek a balsafa játékokat ajánlom. Ha csak a faanyagot vesszük, kisebb darabokra vágva átfúrhatjuk őket és felfűzhetjük egy kötélre. A nagyobbaknak bármilyen fehér fát vagy fenyőt vásárolhatunk barkácsáruházban. Ha van rá lehetőségünk, akár ott is feldarabolthatjuk. Ezt láncra

vagy kötéltre fűzhetjük, amit madarunk rágcsálhat, hagyhatunk a földön is egy-két darabot játszani. Fúrhatunk lyukakat is bele, és elrelythetünk fenyőmagot benne. A kakaduk nagyon imádja ezt a játékot.

- Óvatosan foglalkozzunk a madárral. Összességében próbáljuk kevesebbet fogdozni őket, és ha mégis megteesszük, csak a fej és nyak tájékát érintsük. A hát, has vagy a farktollak simogatása hímek és tojók számára is stimulációt jelent, párzási ösztönrel társul.
- Néhányan talán nem gondolják, de egy kis extra ápolásnak is megvan ilyenkor az előnye. Tegyük rendbe a karmokat, ha madarunk szárnytollait vágjuk, ügyeljünk azokra is. Ne vágjunk sokat a szárnytollakból, épp csak annyit, hogy ne kezdjenek össze-vissza repkedni a lakásban. Az első két evezőt vágjuk csak, épp a fedőtollak alatt, óvatosan, nehogy még növésben lévő tollat vágjunk el, mindekét oldalon ugyanazokat a tollakat kell levágni, majd megnézni az eredményt. További egy-egy tollat vágjunk le, egészen addig amíg a madár még kényelmesen le tud szállni, de repülni már kevésbé tud. Rendkívül le tudnak nyugodni, miután rájönnek, hogy nincs több repülés. Kérjük meg állatorvosunkat, vagy egy már tapasztalt papagájtartót, ha magunk nem tudjuk levágni a tollakat. Senkinek se engedjünk egyenest vágást végezni a tollakon, keresztül vágva az elsődleges és másodlagos evezőkön. Az a legrosszabb amit tehetnek. Ne felejtsük azt sem, hogy visszanőnek ezek a tollak! Remélhetőleg addigra a párzási időszaknak is vége.

Ki kell ismernünk madarunkat ahhoz, hogy gyorsan felismerjük mi működik nála, és mi nem, hogy kipróbálhassunk másik módszert. Mindegy mit is teszünk, így is lesznek nehéz napok, de ezeknek a számát csökkenthetjük némi tervezéssel és előkészülettel. Legalább valamivel tűrhetőbbé tehetjük ezt az időszakot. Kellemes tavaszt!